

תהילים פרק כ"ג

מעריך שיעור – מתאים לתכנית הלימודים - שאלון 3381

פתיחה:

רבי אלימלך מליזענסק בעל "הנועם אלימלך אומר:

"אשרי האיש הלומד תהילים, שכן אמרו, לכך נקראים שירי דוד מלכנו תהילים שיכולין לפעול על ידם הכל ואין שטן ואין פגע רע. וזהו שירו לה' כו' תהילתו בקהל חסידים, פירוש עניין התהילה הוא ביד החסידים המתחסדים עם קונם." (ליקוטי שושנה)

הקדמה:

פרק כ"ג הוא מזמור **ביטחון בה'**:

בימים מאתגרים כאלו שהגיעו על עמ"י "עת צרה היא ליעקב" נתחזק באמירת תהילים שמסירים את כל הגזרות והקיטרוגים, ונחזיק חזק בחבל האמונה, בתוכנית הלימודים שלנו קיימים פרקים מיוחדים ומחזקים, כדאי ללמוד את פירוש המילים ולהתפלל מעומק הלב להצלחת המערכה ולגאולת עמ"י!

הפרק שלפנינו מדבר על בטחונו הגדול של דוד המלך ע"ה בקב"ה גם בעת צרה, ומכאן ש"הבוטח בה' חסד יסובבנו" ולא יחסר דבר!

דוד המלך ע"ה אמר את המזמור הזה כשהוא נמלט אל המדבריות במקום בודד ונידח- ביער חרת (שנקרא כך מכיוון שהוא מנוגב כחרס וה' הרטיבו מטוב העולם הבא) ושם הוא מתחזק במידת הביטחון והאמונה בה' ובמצב כזה, במקום להתייאש,

כתוב: "**מזמור לדוד**" הוא מתחיל לנגן ואז שורה עליו רוח הקודש והוא מחבר את המזמור. (בשונה ממזמורים שמתחילים במילים "לדוד מזמור" ומלמדים שקודם שרתה עליו רוח"ק ואח"כ ניגן.

מזמור זה נוהגים לומר בקידוש של שבת בבוקר.

בחלקו הראשון של המזמור מדמה המשורר את עצמו לכבש מן העדר ואת ה' לרועה נאמן:
"ה' רועי - לא אחסר.

(ב')בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני."

לאחר שדוד קרא לקב"ה "רועה" הוא ממשיך באותה לשון:

חלקו הראשון של הדימוי הוא רועה, הרועה הטוב מרביץ את הצאן בנאות הדשא. הרועה דואג לצאן לשפע של מרעה. הוא מנהל את הצאן למים שקטים, הזורמים לאיטם. מים עומדים אינם טובים לצאן, שכן הם מעופשים ומתאספת עליהם ירוקת. מים זורמים בעצמה מלאים בסחף

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
חינוך חרדי

וקשה לצאן לשתותם. מי מנוחות אידיאלים עבור הצאן. לפנינו תמונה של שפע ושלוה. הרועה נותן לצאן מנוחה ומוליך אותו בדרך ישרה. כך דוד המלך מדמה את הנהגת ה' אליו שדואג לכל מחסורו, גם אם לפעמים כמו היום אנחנו מרגישים תלויים ועומדים, צריך להאמין שה' ידאג לכל חסרונו, כי הכל בא מידו יתברך.
(גי) "נפשי ישוב, ינחני במעגלי צדק למען שמו".

מעגלים הם דרכים, מסילות. הרועה מוליך את הצאן בדרך נכונה והישרה, וכל זאת לאחר הצרות והפחדים שהיו לי, ה' משיב את נפשי שתהיה רגועה והוא זה שינחני בדרך הישר כדי שלא אפול בידי האויב (היצה"ר).
במילים: "למען שמו" רומז המשורר לנמשל. כדי ידעו שה' משגיח על יראיו ו"אין עוד מלבדו" התמונה השלוה משתנה באחת למצב קשה:
(ד') "גם כי אלך בגיא צלמות"...

כאן, מראה לנו דוד המלך ע"ה את בזמנים הקשים שלו, שגם בהם הוא שם בטחונו וסומך על אלוהיו,

הצאן הולך בגיאיות המוקפות הרים גבוהים המחשיכים את אור היום. גם בצל המוות, במקום הסכנה, חש השה עצמו בטוח כיוון שהוא מרגיש שהרועה אתו. ביד הרועה מקל שבו הוא מכוון את הצאן בכיוון הנכון. המכות שהוא מקבל מראות לו שהרועה אתו ומשגיח עליו.
כך דוד המלך ע"ה, נודד במדבר זיף וסובל ייסורים אבל הוא בטוח בה' וסומך עליו שלא יארע לו כל רע, ולכן אינני חושש ממשענתך- מהמקל שמכה אותי כי גם הייסורים מגיעים עלי בחמלה והם אלו שבאים למרק את עוונותי, ואני יודע שעל אותו מקל אני יכול להישען, עצם זה שאתה מכני, מראה לי שלא עזבתני.
"לא אירא רע כי אתה עמדי."
שבתך ומשענתך המה ינחמוני".

כדאי לשים לב לחילופי הלשון בין התמונה הראשונה לתמונה השנייה. במצב של שקט ושלוה מדבר השה על הרועה בלשון נסתר: "ירביצני, ינהלני, ישוב, ינחני". בגיא הצלמות הופכת הלשון ללשון נוכח: "כי אתה עמדי, שבתך ומשענתך". כאשר טוב לו לאדם אינו מחפש את קרבת ה', ואינו חש בנוכחותו. בעת צרה, במצב קשה רוצה אדם בקרבת ה'. גם כאשר נמצא המשורר במצוקה הוא בוטח בה' שיצילו. לשון הנוכח מרמזת שלפנינו דימוי. הדובר הוא אדם המתאר את ביטחונו בה'. כאן מתחלפת התמונה. מדימוי של רועה וצאן עובר המשורר לתיאור של מלך העומד אל מול אויביו למלחמה. הכותרת שאנו יכולים לתת לתמונה היא: "נגד צוררי". בדרך כלל כאשר עומד אדם לפני קרב, אל מול אויביו, הוא מלא פחד ודאגה. חששותיו גורמים לאבדן התאבון. אם הוא בכל זאת אוכל אכילתו חטופה. החייל העומד אל מול המלחמה אינו שם לב אל מראהו החיצוני. ביטחונו של המשורר בה' גורם לו שלא לחשוש. והינו בטוח -
(ה') "תערוך לפני שולחן נגד צוררי".

שעוד ה' יערוך לפניו שולחן של מעדנים להתענג בהם.
ואויבי שישארו חסרי כל, יראו בטובתי ויראו איך אני מכובד.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
חינוך חרדי

הוא דואג למראהו החיצוני :

"דשנת בשמן ראשי".

האמירה הזאת רומזת לנו שמלך, אשר נמשח בשמן, הוא המתפלל. הוא סמוך על שולחנו של הקב"ה ואוכל בשלווה אל מול צורריו. הוא מרווה צימאונו בייך. כוסו אינה מתרוקנת. בעל הבית ממלאה שוב ושוב. היין והשמן רומזים לשפע המושפע על המתפלל. דוד המלך ע"ה סמוך ובטוח שה' יעזור לו למלוך בכל אוות נפשו, כמו שהבטיחו. הוא עובר בפסוק האחרון לתפילה ובקשה הנקשרת לשתי התמונות :

(וי)"אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי"

"ושבתי בבית ה' לאורך ימים".

אמשיך לשבת בביתו של המארח - אך הפעם לא כאורח אלא כדייר קבע. "ושבתי בבית ה'". לא 'אל בית ה' אלא 'בבית ה', אל תוך הבית לשם ישיבה של קבע. שאיפתו של דוד המלך ע"ה שמעתה לא יבוא אליו כל רע והטוב והחסד ירדפו אותו כל ימי חייו.

מובא במדרש :

אשרי האיש הלומד תהילים, שהוא מועיל לו בעולם הזה ולעולם הבא. ומעשה שסיפר הגה"ק מנעסכז זיע"א, על איש אחד שהיה עוסק אחר הרחיים, וכל ימיו היה אומר מזמורי תהילים. ובשעה שנפטר, ראה צדיק אחד כי דוד המלך יצא לקראת האיש עם כינורו בידו, והיה מנגן ושמח שמחה גדולה
(בס' זיכרון טוב).

שאלות לדין

1. הביאו ביטויים המסמלים שלווה ורוגע בהנהגת ה' מהפסוקים ב', ג'.
2. איך יתכן שגם "שבטך" וגם "משענתך" מנחמים אותי?
3. מה אנחנו חשים בימים קשים, כשמלחמה בחוצות ואנו קוראים את המילים "לא אירא רע כי אתה עמדי?"
4. מה עושים כשקשה לנו, איך אנחנו פועלים למען עצמנו? ואיך למען הכלל?
5. בימים האחרונים חווינו בשורות רעות ובתוך השחור יש הרבה אור- ספרו על נס גדול ששמעתם שמחזק אתכם ונותן לכם כח לידיעה של "אין עוד מלבדו".

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
חינוך חרדי